

Burgerschapsvorming: Democratie kun je leren

De Vreedzame School in het voortgezet onderwijs

Hoe geven we burgerschap in onze school vorm? Hoe zorgen we met elkaar als docententeam dat leerlingen zich positief gedragen? Dat mentoren met elkaar een doorgaande lijn in het mentoraat ontwikkelen? Hoe zorgen we dat leerlingen meer verantwoordelijkheid krijgen en nemen, dat zij een 'stem' krijgen en die goed gebruiken?

De democratische school

Democratie heeft onderhoud nodig. Hoe beschermen we de vrijheid van meningsuiting? Juist in deze tijden met toenemende tegenstellingen en de daarbij gepaard gaande gevoelens van haat en onveiligheid, is het zo belangrijk dat er op de plek waar verschillende groepen en verschillende identiteiten elkaar ontmoeten wordt geleerd hoe je met verschillen omgaat en hoe je respectvol open dialogen kunt voeren ook over de vraag wat wel en niet waar is. Op school dus! Sinds 1999 worden er op basisscholen goede ervaringen opgedaan met het programma De Vreedzame School. Inmiddels werken meer dan 1000 basisscholen volgens dit principe. De school en de klas zijn een democratische gemeenschap, waarin iedereen zich gehoord, verantwoordelijk en betrokken voelt, en waar conflicten constructief worden opgelost door leerlingen zelf. Onderzoek laat zien dat leraren een verandering ervaren in het gedrag van leerlingen en in het sociale klimaat in school.

Vreedzaam in het voortgezet onderwijs

Het programma De Vreedzame School is doorontwikkeld en geschikt gemaakt voor het voortgezet onderwijs: 'Democratie kun je leren'. Inmiddels zijn er ook in het voortgezet onderwijs goede ervaringen mee opgedaan.

De wet: burgerschapsvorming, kerntaak onderwijs

De wet vraagt een concreet aanbod met aandacht voor de basiswaarden van onze democratische rechtstaat en de grondwet. School zou oefenplaats moeten zijn voor democratie, omgaan met verschillen, vreedzaam oplossen van conflicten. De school biedt een veilig klimaat rustend op de basiswaarden. Het programma van De Vreedzame School werkt al sinds haar ontstaan aan bovenstaande doelen.

Hoe doen we dat?

De Vreedzame School bestaat uit drie sporen: (1) lessen of activiteiten die plaatsvinden in de mentoruren, (2) de school als oefenplaats voor actieve participatie, (3) de school als oefenplaats voor democratie.

1) Lessen of activiteiten

De lessen zijn opgedeeld in drie modules:

- *module 1: een positieve groep:* direct in het begin van het schooljaar geven we veel aandacht een veilige groep en elkaar leren kennen. Wie ben ik, wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen ons, hoe zorgen we voor welbevinden van iedereen in de groep? Hoofddoel: een veilige en positieve groep voor iedereen.
- *module 2: omgaan met conflicten en kritiek:* een serie van korte activiteiten gericht op het leren omgaan met conflicten en kritiek. Er is ook aandacht voor mediatie en herstelbemiddeling.
- *module 3: open staan voor verschillen:* Een serie korte activiteiten waarmee leerlingen leren open te staan voor iedereen. In hogere leerjaren kan de scope worden verbreed, bijv. naar discriminatie.

2) De school als oefenplaats voor actieve participatie

Hierbij gaat het om allerlei activiteiten waarin leerlingen in de school verantwoordelijkheid nemen/dragen. Bijvoorbeeld: invoering van vertrouwensleerlingen, leerlingbemiddelaars of vierdejaars leerlingmentoren voor brugklassen. Een heel bijzondere werkvorm zijn de 'cirkels': een activiteit waarbij de groep (onder leiding van een eigen voorzitter) in een kring op een gestructureerde wijze spreekt over thema's of incidenten. Deze 'cirkels' zorgen voor verrassende en openhartige gesprekken.

3) Oefenplek voor democratie

Hieronder verstaan we onder andere de groepsvergadering: een democratische vergadering waarin de leerlingen gezamenlijk besluiten nemen over onderwerpen die hen aangaan en waarin zij een stem hebben. Deze groepsvergadering kan worden gekoppeld aan bouwcommissies en een leerlingenraad. Leerlingen leren hoe hun stem invloed kan hebben.

Implementatie

Bovenaanstaande elementen kunnen op uw school geïmplementeerd worden door middel van coaching van een stuurgroep en scholing van de docenten. De keuze, waar, hoe en op welke onderdelen de invoering opgezet worden maken wij met u samen. Deze coaching en scholing wordt verzorgd door de ervaren adviseurs van de CED-Groep, de organisatie achter De Vreedzame School.

Meer informatie

Wilt u meer weten over De Vreedzame School, neem dan contact op via devreedzameschool@cedgroep.nl.